

การสำรวจสมรรถนะวิชาชีพของครูคหกรรมศาสตร์ระดับประถมศึกษา ในภาคกลาง

A Survey of Professional Education Competencies of Primary School Teacher in Central Region

เรืองอุไร ศรีนิลทา¹

Ruang-Urai Srinilta

ABSTRACT

This research work is essentially a compilation of general data and information concerning home economics teachers at the elementary level in the central region of Thailand and their perception with regard to the basic subject matter competencies that they should have possessed as well as those that they actually possessed. Forty seven competency items were considered under the general competencies as teachers in the work - oriented subjects while 139 items were considered under the specific competencies as teachers in home - making subjects and 26 items were considered under the specific competencies as teachers in the handicraft subjects.

Rating-scale questionnaires were sent by mail to a total of 324 home-making and handicraft teachers in elementary schools in every province of the central region of Thailand. In selecting the respondents, twelve elementary schools in each of the 27 provinces were randomly chosen. The home-making or handicraft teacher of each such school was then included as a respondent. A total of 152 accomplished questionnaires returned were sufficiently complete for the purpose.

The data, information and levels of competencies collected were analyzed using a computerized SPSS program. The results may be summarized as follows :

1. Most of the home economics teachers studied were female, 30 - 40 years of age, and holders of associate degrees or bachelor's degrees in academic disciplines other than home economics. They never received any formal training on the teaching of home-making and handicraft subjects but had to teach several compulsory as well as elective home-making and handicraft subjects. The reason for them to have to teach such subjects was either it was the compulsory assignment of the school or the school had no home economics teacher. The study also revealed that as high as 85.5 percent of the teachers studied incorrectly judged the priority of the practical aspect in the teaching of home-making and handicraft subjects.

¹ ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. The teachers studied perceived that they should have possessed a high level of competencies for the teaching of home-making and handicraft subjects although what they actually possessed was only moderate.

3. There was significant relationship between age of the teachers and their perception on some competencies studied.

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการรวบรวมข้อมูลและข้อสนเทศทั่วไปของครูคหกรรมศาสตร์ในภาคกลาง กับ การประเมินตนเองของครูคหกรรมศาสตร์ที่มีต่อสมรรถ วิทยพื้นฐานทั่วไป ทั้งระดับที่ควรมีและระดับที่มีอยู่จริง ในสถานะที่เป็นครูสอนกลุ่มวิชาการงานและพื้นฐานอา- ชีพ 47 สมรรถวิสัย ในฐานะที่เป็นครูสอนเฉพาะงาน บ้าน 139 สมรรถวิสัยและครูสอนเฉพาะงานประดิษฐ์ 26 สมรรถวิสัย

ข้อมูลและข้อสนเทศดังกล่าวได้มาโดยใช้แบบ สอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า ได้ส่งแบบสอบ ตามไปให้ครูงานบ้านและครูงานประดิษฐ์จำนวน 324 คน โดยการสุ่มครูโรงเรียนละ 1 คน จังหวัดละ 12 คน รวมทั้งสิ้น 27 จังหวัด แบบสอบถามที่กรอกแล้วได้รับ กลับคืนทางไปรษณีย์เช่นกัน ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ พอที่สำหรับใช้วิเคราะห์เพื่องานวิจัยนี้ 152 ฉบับ

ข้อมูล ข้อสนเทศทั่วไปและระดับของสมรรถ- วิทยที่ครูประเมินตนเอง ได้ถูกนำมาวิเคราะห์ด้วยเครื่อง คอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรม SPSS ปรากฏผลพอสรุป ได้ดังนี้

1. ครูคหกรรมศาสตร์ ที่งานวิจัยนี้ครอบคลุม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 30 - 40 ปี จบ อนุปริญญาและปริญญาตรีที่ทั้งวิชาเอกและโทไม่ใช่อ คหกรรมศาสตร์ ไม่เคยได้รับการอบรมการสอนงาน บ้านและงานประดิษฐ์ แต่ต้องสอนวิชาเหล่านี้ทั้งวิชา บังคับและวิชาเลือกคนละหลายชั้นเรียน เหตุผลที่ต้อง สอนเพราะครูใหญ่หรือผู้บังคับบัญชามอบให้และเพราะ โรงเรียนขาดครูเฉพาะด้านสอน นอกจากนี้ยังพบ

อีกว่ามีครูถึงร้อยละ 85.5 ที่จัดลำดับความสำคัญของ การสอนภาคปฏิบัติไม่ถูกต้อง

2. ครูคหกรรมศาสตร์ประเมินตนเองว่าตนควรมี สมรรถวิสัยในระดับมาก แต่มีอยู่จริงในระดับปาน กลางเกือบทุกสมรรถวิสัย

3. อายุ มีความสัมพันธ์กับบางสมรรถวิสัยที่ ครูคหกรรมศาสตร์ประเมินตนเอง ทั้งระดับที่ควรมีและ ระดับที่มีอยู่จริง

บทนำ

ที่มาของปัญหา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2526 เป็นต้นไป กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้โรงเรียนที่สอนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2529 นอกจากนั้นยังได้มอบให้กรมวิชา การ จัดทำแผนการสอน และสื่อการเรียนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพและความต้องการ ของประเทศ และให้สำนักงานศึกษาธิการเขตดำเนินการ พัฒนารายละเอียดของหลักสูตร แผนการสอน และสื่อการเรียนต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับสภาพความ ต้องการของแต่ละท้องถิ่นอีกด้วย

การใช้หลักสูตรนี้ให้ได้ผลมากที่สุดจะต้องใช้ควบ คู่กันไปกับคู่มือครู แผนการสอน หนังสือเรียน สื่อการ เรียนการสอน และกระบวนการเรียนการสอน ตลอดจน การประเมินผล ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำเอกสาร ครบชุดทุกชั้นเรียนแล้ว จะเห็นว่าสื่อการสอนที่เป็น เอกสารค่อนข้างจะสมบูรณ์ อย่างไรก็ตามในเรื่องของ บุคลากรคือครูผู้สอน โดยเฉพาะครูที่สอนวิชางานบ้าน และงานประดิษฐ์ ยังมีได้มีการเตรียมครูเฉพาะวิชา

ไว้สอนอย่างจริงจัง คงให้ครูอื่น ๆ ทำการสอน โดยอาศัยเอกสารต่าง ๆ ช่วย หลักสูตรดังกล่าวได้ถูกนำมาใช้ในสภาพเช่นนี้ เป็นระยะเวลาจนถึง 10 ปีแล้ว จึงน่าจะได้ให้ครูที่ทำการสอนโดยเฉพาะวิชางานบ้าน และงานประดิษฐ์ ประเมินตนเองว่าสมรรถวิสัยของตนมีอยู่จริง มากกว่าหรือน้อยกว่าสมรรถวิสัยที่ตนควรมี และสมรรถวิสัยใดมีความสัมพันธ์กับข้อมูลพื้นฐานของตนเองบ้าง ทั้งนี้เพื่อผู้บริหารจะได้นำไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินการนำไปใช้ของหลักสูตรได้ต่อไป

อนึ่ง การศึกษาทำนองเดียวกันนี้ได้ทำไปแล้วในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หากได้ทำในภาคกลางและภาคอื่น ๆ ทั้งทั้งประเทศด้วยแล้ว ก็ยังจะทำให้เป็นข้อมูลที่มีค่าต่อการพัฒนาครู สื่อการเรียนการสอนโดยส่วนรวมได้เป็นอย่างมาก

วัตถุประสงค์

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 6 ประการดังนี้

1. เพื่อรวบรวมข้อมูลและข้อสนเทศทั่วไปของครูคหกรรมศาสตร์ในเรื่องเพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์อาชีพครู ประสบการณ์การรับการสอน และการสอนงานบ้าน และงานประดิษฐ์ ชั้นเรียน และวิชาที่ครูคหกรรมสอน ตลอดจนความสามารถในการเรียงลำดับความสำคัญของการสอนภาคปฏิบัติ

2. เพื่อทราบการประเมินตนเองของครูคหกรรมศาสตร์ที่มีต่อสมรรถวิสัยพื้นฐานทั่วไป ทั้งระดับที่ควรมีและระดับที่มีอยู่จริง ในฐานะที่เป็นครูสอนวิชาในกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ

3. เพื่อทราบการประเมินตนเองของครูคหกรรมศาสตร์ที่มีต่อสมรรถวิสัยเฉพาะสำหรับครูที่สอนงานบ้าน 4 งาน ได้แก่ 1) งานทำความสะอาดและจัดบ้าน 2) งานเลี้ยงเด็ก 3) งานอาหารและโภชนาการ 4) งานเสื้อผ้าและสมรรถวิสัยเฉพาะสำหรับครูที่สอนงานประดิษฐ์ ทั้งระดับที่ควรมีและระดับที่มีอยู่จริง

4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับสมรรถวิสัยระดับที่ควรมีและระดับที่มีอยู่จริง ในฐานะที่เป็นครูสอนกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ

5. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับสมรรถวิสัยเฉพาะสำหรับครูที่สอนงานบ้าน ระดับที่ควรมีและระดับที่มีอยู่จริง

6. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับสมรรถวิสัยเฉพาะสำหรับครูที่สอนงานประดิษฐ์ ระดับที่ควรมีและที่มีอยู่จริง

ขอบเขตการวิจัย การวิจัยนี้มุ่งศึกษาเฉพาะครูคหกรรมศาสตร์ที่รับผิดชอบในกลุ่มการทำงาน และพื้นฐานอาชีพที่ทำการสอนเฉพาะวิชางานบ้านและงานประดิษฐ์ ในภาคกลาง 27 จังหวัด เท่านั้น ทั้งนี้เพราะผู้วิจัยได้เคยทำการศึกษาเช่นนี้มาแล้วในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อสนับสนุนโครงการแผดไทย - แคนาดา ในขณะเดียวกันมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ รับผิดชอบในการวิจัยเรื่องต่าง ๆ เน้นเฉพาะในพื้นที่ภาคกลาง ผู้วิจัยจึงคิดว่า น่าจะทำการศึกษาในภาคกลางอีกเพื่อเป็นข้อมูลเสริมในโครงการแรกด้วยจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ การที่ได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถวิสัยโดยเฉพาะข้อที่ครูมีอยู่จริง น้อยกว่าที่ควรมี ก็จะได้นำไปจัดเสริมให้ครูมีมากขึ้น จนทำการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และในการที่ทราบว่าข้อมูลพื้นฐานเรื่องใดมีความสัมพันธ์กับสมรรถวิสัยของครูข้อใดบ้างแล้ว ก็ยังจะทำให้จัดการเสริมสมรรถวิสัยให้ครูได้ตรงกับพื้นฐานที่สำคัญของครูอีกด้วย นอกจากนั้นผลงานวิจัยนี้ ยังจะสามารถนำไปใช้ในการสร้างสื่อการสอน เพื่อช่วยครูประจำการในภาคกลาง ให้เป็นไปตามที่หลักสูตรต้องการได้ด้วย

การตรวจเอกสาร คำว่า “ สมรรถวิสัย ” แม้จะได้ใช้กันมานานแล้ว แต่ก็ยังไม่เป็นที่คุ้นหูของคนทั่วไป เรื่องอุไร และ เพ็ญโฉม (2531, 6) ได้ศึกษาจาก

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี พ.ศ. 2525 สรุปว่าน่าจะหมายถึง “ขีดความสามารถ” ภาษาอังกฤษใช้คำว่า Competencies อย่างไรก็ตามมีผู้ใช้คำว่า “ความรู้ความสามารถ” “ความเชี่ยวชาญ” “ความชำนาญ” กันมากพอสมควร

สมรรถวิสัยครูคหกรรมระดับมัธยมศึกษาที่มีผู้ค้นพบไว้มาก แต่ระดับประถมศึกษาที่มีผู้วิจัยได้ทำการศึกษาไว้เพียงบางเรื่อง ได้แก่ กมล และคณะ (2525) พบว่า ครูผู้บริหารโรงเรียน และอาจารย์วิทยาลัยครูเห็นว่าสมรรถวิสัยด้านชุมชนและสิ่งแวดล้อม ด้านหลักสูตรสื่อการสอน ด้านตัวเด็ก (นักเรียน) ด้านโรงเรียน ด้านตัวครู ด้านปฏิบัติการสอนและด้านการประเมินผล จำเป็นมากสำหรับครูประถมศึกษา นอกจากนั้น เรื่องอุไร และ เพ็ญโฉม (2531, บทคัดย่อ) พบว่าครูคหกรรมศาสตร์ที่สอนวิชาการงานโดยเฉพาะงานบ้าน และงานประดิษฐ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือร้อยละ 66.1 มีวุฒิการศึกษาสูงสุด คืออนุปริญญา และปริญญาตรี ที่ทั้งวิชาเอกและโท ไม่ใช่คหกรรมศาสตร์ ซึ่งครูเหล่านี้รู้วิธีสอน แต่ไม่รู้เนื้อหาที่จะใช้สอน ถึงแม้ว่าโดยวุฒิการศึกษาจะช่วยให้เห็นว่าสอนเป็น แต่ก็ยังพบว่าครูเหล่านี้ร้อยละ 84.51 เรียงลำดับความสำคัญของขั้นตอนการสอนภาคปฏิบัติไม่ถูกต้อง ในงานวิจัยเดียวกันนี้ยังได้พบอีกว่า ครูคหกรรมศาสตร์ประเมินตนเองว่าตนมีสมรรถวิสัยอยู่ในระดับปานกลาง แต่ควรมีในระดับมากทั้งในเรื่องการเตรียมตัวก่อนสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และลักษณะเฉพาะตัวในขณะที่สอน อีกทั้งยังพบว่าอายุครูไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการสอนกลุ่มวิชาการงานอีกด้วย

วิธิดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ครูประจำการที่สอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพเฉพาะ

งานบ้านทั้ง 4 สาขา ได้แก่ 1) งานทำความสะอาดและจัดบ้าน 2) งานเลี้ยงเด็ก 3) งานอาหารและโภชนาการ และ 4) งานเสื้อผ้า และงานประดิษฐ์ ซึ่งได้แก่ งานประดิษฐ์ของเล่น ของใช้ และงานดอกไม้ ใบตอง ที่ทำการสอนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 27 จังหวัด ในภาคกลางโรงเรียนละ 1 คน รวม 152 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่างนั้น ผู้วิจัยได้ใช้วิธีสุ่มตามความประสงค์ คือได้ทำการสุ่มโรงเรียนระดับประถมศึกษาทุกขนาด ทั้ง 27 จังหวัด ในภาคกลาง จังหวัดละ 12 โรงเรียน รวมได้โรงเรียนจำนวน 324 โรงเรียน

เครื่องมือ

เครื่องมือในการทำวิจัยคือแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นการถามข้อมูลและข้อสนเทศทั่วไปเกี่ยวกับครูคหกรรมศาสตร์ในเรื่องเพศ อายุ วุฒิกการศึกษา ประสบการณ์อาชีพครู ประสบการณ์การรับภาระอบรม ชั้นเรียน และวิชาที่สอน และความสามารถในการเรียงลำดับความสำคัญของการสอนภาคปฏิบัติ

ตอนที่ 2 เป็นการถามถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถวิสัยพื้นฐานทั่วไปในระดับที่ควรมีกับที่มีอยู่จริง ในฐานะที่เป็นครูสอนวิชาในกลุ่มการงาน สมรรถวิสัยพื้นฐานทั่วไปนี้มี 3 ด้านคือ 1) การเตรียมตัวก่อนสอน ประกอบไปด้วยสมรรถวิสัยย่อย 16 สมรรถวิสัย 2) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือการใช้เทคนิคและวิธีการสอน ประกอบด้วยสมรรถวิสัยย่อย 21 สมรรถวิสัย และ 3) ลักษณะส่วนตัวของครูการงาน ประกอบด้วยสมรรถวิสัยย่อย 10 สมรรถวิสัย

ตอนที่ 3 เป็นการถามถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถวิสัยเฉพาะสำหรับครูงานบ้าน ระดับที่ควรมีกับระดับที่มีอยู่จริง สมรรถวิสัยครูงานบ้านนี้มี 4 งานด้วยกัน ได้แก่ 1) สมรรถวิสัยการสอนงานทำความสะอาดและจัดบ้าน 2) สมรรถวิสัยการสอนงานเลี้ยงเด็ก 3) สมรรถวิสัยการสอนงานอาหารและโภชนาการ

และ 4) สมรรถวิสัยการสอนงานเสื้อผ้า และยังได้รวมถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถวิสัยเฉพาะสำหรับครูงานประดิษฐ์ ระดับที่ควรจะมีกับระดับที่มีอยู่จริงอีกด้วย สมรรถวิสัยเฉพาะสำหรับครูแต่ละงานดังกล่าวมี 4 ด้านด้วยกันคือ 1) ความรอบรู้และการแสวงหาความรู้ 2) ความสามารถในการสอน 3) ความสามารถในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และ 4) ความสามารถในการปฏิบัติงานที่สอน ซึ่งสมรรถวิสัยในแต่ละด้าน ประกอบด้วยสมรรถวิสัยย่อยจำนวนด้านละ 3 ถึง 15 สมรรถวิสัยตามความเหมาะสม

การเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปให้ผู้ช่วยการ อาจารย์ใหญ่ หรือครูใหญ่ของโรงเรียน โรงเรียนละ 1 ฉบับ เพื่อมอบให้ครูที่สอนวิชางานบ้านและ/หรืองานประดิษฐ์ 1 คน เป็นผู้ตอบ ทั้งนี้ได้แนบดินสอดำ 1 แท่ง มาเป็นรางวัลในการตอบด้วย นอกจากนี้ยังได้แนบซองปิดแสตมป์เพื่อความสะดวกในการส่งแบบสอบถามกลับ หนึ่งเดือนต่อมา ได้ส่งหนังสือทวงถามไปยังโรงเรียนที่ไม่ได้ส่งแบบสอบถามคืน ด้วยวิธีการดังกล่าว ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนมารวมฉบับที่สมบูรณ์เพื่อทำการวิเคราะห์จำนวนทั้งสิ้น 152 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (Statistical Package for the Social Sciences) โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการอธิบายข้อมูลของตัวอย่างทั้งหมด สำหรับการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของครูที่มีต่อระดับของสมรรถวิสัยที่ควรจะมีกับที่มีอยู่จริงเป็นข้อ ๆ ทีละคู่ ๆ นั้น ได้ใช้ค่าสถิติ t และในการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อระดับของสมรรถวิสัยที่ควรจะมีและที่มีอยู่จริงได้ใช้ค่า χ^2

ผลและวิจารณ์

ข้อมูลที่รวบรวมมาได้ทั้งหมด เมื่อนำมาวิเคราะห์ปรากฏผลตามวัตถุประสงค์ทั้ง 7 ข้อ ดังนี้

1. ข้อสังเกตทั่วไปของครูคหกรรมศาสตร์

ครูคหกรรมศาสตร์ส่วนใหญ่ร้อยละ 87.5 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 84.2 มีอายุระหว่าง 30 – 40 ปี ในเรื่องของวุฒิการศึกษาสูงสุดนั้น พบว่ามีเพียงร้อยละ 58.5 เท่านั้นที่จบอนุปริญญาและปริญญาตรีที่ทั้งเอกและโทไม่ใช่อักษรศาสตร ครุประมาณร้อยละ 95.4 เป็นครูเก่า คือมีประสบการณ์ในอาชีพครูเกิน 5 ปี อย่างไรก็ตามครูเหล่านี้ร้อยละ 74.3 ไม่เคยได้รับการอบรมการสอนงานบ้านและงานประดิษฐ์มาเลย แต่ก็ได้ทำการสอนแทบจะทุกชั้นเรียนทั้งวิชาบังคับและวิชาเลือก และร้อยละ 75 ทำการสอนวิชาการงานมานานถึง 5 ปี นอกจากนั้นยังพบอีกว่า ครูเหล่านี้ต้องทำการสอนวิชาการงาน เพราะครูใหญ่หรือผู้บังคับบัญชามอบให้ ร้อยละ 45.4 และเพราะโรงเรียนขาดครูเฉพาะวิชาสอน ร้อยละ 50.7 ดังนั้นจึงสอดคล้องกับข้อค้นพบที่ครูคหกรรมศาสตร์ร้อยละ 85.5 เรียงลำดับความสำคัญของการสอนภาคปฏิบัติไม่ถูกต้อง

ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า แม้ว่าครูคหกรรมศาสตร์จะเรียนจบอนุปริญญาและปริญญาตรีทางสายวิชาชีพครุมาแล้ว และทำการสอนโดยอาศัยสื่อเอกสารที่กรมวิชาการจัดให้นานถึง 5 ปีแล้วก็ตาม หากไม่ได้เรียนรู้ถึงวิธีการสอนวิชาเฉพาะแล้ว ย่อมจะทำการสอนวิชาเฉพาะให้ถูกต้องตามขั้นตอนไม่ได้

2. การประเมินตนเองของครูคหกรรมศาสตร์ที่มีต่อสมรรถวิสัยพื้นฐานทั่วไป

ทั้งระดับที่ควรจะมีและระดับที่มีอยู่จริง ในฐานะที่เป็นครูสอนวิชาในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ.

ผู้วิจัยได้แบ่งสมรรถวิสัยพื้นฐานทั่วไปในฐานะที่เป็นครูสอนวิชาต่าง ๆ ในกลุ่มการงานออกเป็น 3

ด้าน ได้แก่ 1) การเตรียมตัวก่อนสอน ซึ่งประกอบด้วย สมรรถวิสัยย่อย 16 สมรรถวิสัย 2) การจัดกิจกรรม การเรียนการสอน หรือการใช้เทคนิคและวิธีการสอน ซึ่งประกอบด้วยสมรรถวิสัยย่อย 21 สมรรถวิสัย และ 3) ลักษณะเฉพาะตัวครู ประกอบด้วยสมรรถวิสัยย่อย 10 สมรรถวิสัย ผลการวิเคราะห์ หากความแตกต่าง ระหว่างสมรรถวิสัยที่ควรมีและที่มีอยู่จริง โดยใช้

t-test ปรากฏว่า สมรรถวิสัยพื้นฐานทั่วไปของครูการ งานทั้ง 3 ด้านคือ ด้านการเตรียมตัวก่อนสอน การจัด กิจกรรมการเรียนการสอน และลักษณะเฉพาะตัวครู การงาน ส่วนใหญ่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ยิ่งที่ระดับความเชื่อมั่น .01 คือ ครูคหกรรมศาสตร์ประ- เมินตนเองว่าตนควรมีสมรรถวิสัยในระดับมาก แต่มี อยู่จริงในระดับปานกลาง ดังแสดงใน Figure 1

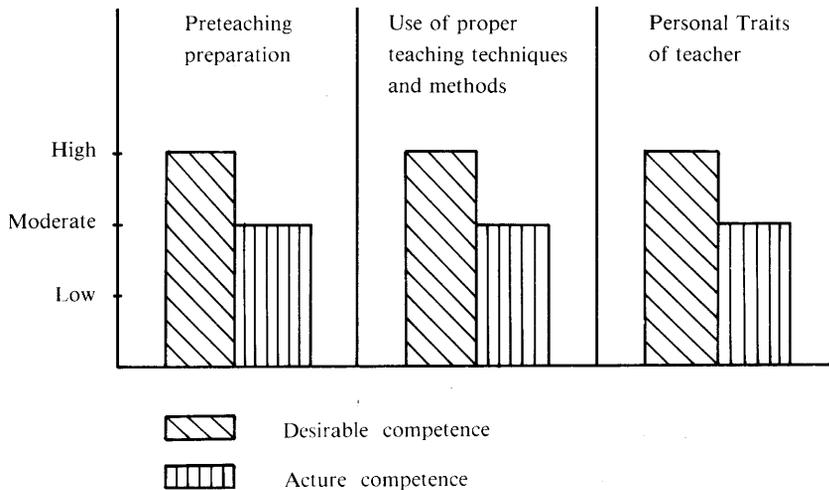

Figure 1. Basic general competence of work - oriented teachers.

ความแตกต่างดังกล่าวพอสรุปที่ละด้านได้ดังนี้
 ก. ด้านการเตรียมตัวก่อนสอน พบว่า ครูคหกรรมศาสตร์ประเมินตนเองว่า ตนเองควรมีสมรรถ- วิสัยในระดับมาก และมีอยู่จริงในระดับปานกลางทั้ง 16 ข้อ เช่น 1) คิดกิจกรรมหลายรูปแบบเพื่อใช้สอน 2) ทดลองปฏิบัติกิจกรรมที่จะให้นักเรียนทำด้วยตนเอง 3) เขียนวิธีการสอนให้เหมาะสมกับจุดประสงค์และ แนวคิดของบทเรียน เป็นต้น

ข. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า ครูคหกรรมศาสตร์ประเมินว่า ตนควรมีสมรรถวิสัย อยู่ในระดับมาก และมีอยู่จริงในระดับปานกลาง 18 ข้อ เช่น 1) อธิบายโดยใช้ภาพประกอบ 2) อภิปราย

ร่วมกับนักเรียนโดยแบ่งกลุ่มย่อย 3) ฝึกทำงานในห้อง ปฏิบัติการ เป็นต้น ส่วนอีก 4 ข้อนั้น ครูคหกรรม- ศาสตร์ประเมินตนเองว่าสมรรถวิสัยที่ควรมีและมี อยู่จริงมีเท่า ๆ กัน คือในระดับปานกลาง เช่น 1) อธิบาย 2) ให้อ่านลำพังเงียบ ๆ 3) ให้ท่องจำ และ 4) สอน นักเรียนรวมกันทั้งชั้น

ค. ด้านลักษณะเฉพาะตัวครูการงาน พบว่า ครูคหกรรมศาสตร์ประเมินตนเองว่า ควรมีสมรรถวิสัย อยู่ในระดับมาก แต่มีอยู่จริงในระดับปานกลาง 8 ข้อ เช่น 1) สนุกกับการสอน 2) สอนเพิ่มเติมให้นักเรียน ที่ด้อยความพร้อม 3) ติดตามการนำความรู้ของนักเรียน ไปใช้จริงในชีวิตประจำวันและที่อื่น ๆ ส่วนอีก 1

ข้อนั้น ครูคหกรรมศาสตร์ประเมินตนเองว่าสมรรถวิสัยที่ตนควรมีกับที่มีอยู่จริงมีเท่า ๆ กัน คือในระดับปานกลาง ได้แก่ “ สอนนักเรียนรวมทั้งชั้น ”

3. การประเมินตนเองของครูคหกรรมศาสตร์ที่มีต่อสมรรถวิสัยเฉพาะสำหรับครูงานบ้านและครูงานประดิษฐ์ ทั้งระดับที่ควรมีและระดับที่มีอยู่จริง

ผู้วิจัยได้แบ่งสมรรถวิสัยเฉพาะครูงานบ้าน และครูงานประดิษฐ์ออกเป็น 4 ด้านด้วยกัน คือ 1) ความรอบรู้และการแสวงหาความรู้ 2) ความสามารถในการ

การสอน 3) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และ 4) ความสามารถในการทำงาน ผลการวิเคราะห์หาความแตกต่างระหว่างสมรรถวิสัยที่ควรมี และที่มีอยู่จริง โดยใช้ t-test ปรากฏว่า สมรรถวิสัยเฉพาะครูงานบ้านและครูงานประดิษฐ์ทั้ง 4 ด้านดังกล่าวทุกข้อ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งที่ระดับความเชื่อมั่น .01 คือครูคหกรรมศาสตร์ ที่สอนวิชาเฉพาะงานบ้านและงานประดิษฐ์นั้น ประเมินตนเองว่าตนควรมีสมรรถวิสัยในระดับมาก แต่คนมีอยู่จริงในระดับปานกลาง ดังแสดงไว้ใน Figure 2

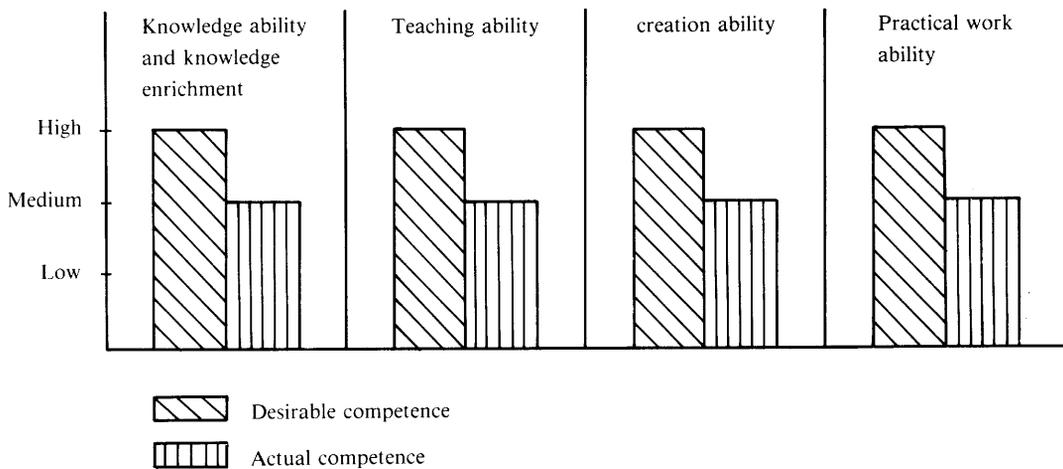

Figure 2. Basic specialized competence in various aspects of work of housekeeping-work and crafts manship teachers.

ความแตกต่างดังกล่าวพอจะยกตัวอย่างประกอบแต่ละด้านได้ดังนี้

ก. ด้านความรอบรู้และการแสวงหาความรู้ เช่น 1) ค้นหาความรู้พื้นฐานในวิชาเฉพาะงาน ได้แก่ งานทำความสะอาดบ้าน งานเลี้ยงเด็ก งานอาหาร งานเสื้อผ้า และงานประดิษฐ์ 2) ติดตามวิวัฒนาการของวิชาที่สอน 3) ศึกษาหาความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน

ข. ด้านความสามารถในการสอน เช่น 1) ใช้

สื่อของจริงประกอบการสอน 2) ใช้ใบงานในการสอนภาคปฏิบัติ 3) ติดตามการปฏิบัติงานของนักเรียนที่บ้าน

ค. ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เช่น 1) สร้างอุปกรณ์และสื่อการสอนง่าย ๆ ขึ้นใหม่ 2) ออกแบบเสื้อผ้า คิดตำรับอาหาร และออกแบบสิ่งประดิษฐ์ชิ้นใหม่ 3) ริเริ่มสร้างสรรค์งานใหม่

ง. ด้านความสามารถในการทำงาน สมรรถวิสัยด้านนี้ได้แก่ 1) ซ่อมเครื่องเรือนที่ชำรุดบางอย่างเอง

2) อุ่ม จุง และอาบนํ้าเต๋กอย่างถูวิธี 3) คัดเย็บเสื้อผ้า และทำงานที่ต้องใช้ฝีมือด้วยความละเอียดและประณีต จะเห็นว่าครูคหกรรมศาสตร์ที่รับผิดชอบกลุ่ม การงานและพื้นฐานอาชีพ ครูงานบ้าน และครูงานประ- ดิษฐ์ที่ประเมินตนเองว่า สมรรถวิสัยทุกด้านที่ครูคห- กรรมศาสตร์พึงมีนั้น ตนควรมีในระดับที่สูงกว่าระดับ ที่มีอยู่จริง เป็นการชี้ชัดว่าครูคหกรรมศาสตร์ระดับ ประถมศึกษาในภาคกลาง ยังต้องการเสริมสมรรถวิสัย ตน เพื่อจะได้ทำการสอนในหลักสูตรปัจจุบันให้มีประ- สิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับสมรรถวิสัยครู การงานระดับที่ควรมี และระดับที่มีอยู่จริง

ผลการวิเคราะห์โดยใช้ค่า χ^2 เป็นตัวบ่งชี้ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ .05 และ .01 ดัง Table 1 ข้างล่าง ปรากฏว่า อายุ มีความสัมพันธ์กับสมรรถวิสัยที่ครูประ-

เมินตนเองในการสอนวิชาการงาน เพียงสมรรถวิสัย เดียว คือ “ ติดตามการนำความรู้ของนักเรียนไปใช้จริง ในชีวิตประจำวันและที่อื่น ๆ ” ซึ่งครูอายุต่ำกว่า 30 ปี และ 40 ปีขึ้นไป ประเมินตนเองว่ามีสมรรถวิสัยอยู่จริง ในระดับปานกลาง แต่ครูที่อายุ 30 – 40 ปี ประเมิน ตนเองว่าตนมีสมรรถวิสัยอยู่จริงเรื่องนี้ในระดับมาก จะเห็นว่าสมรรถวิสัยเรื่อง “ การติดตามการนำ ความรู้ของนักเรียนไปใช้จริงในชีวิตประจำวันและที่ อื่น ๆ ” ตามที่หลักสูตรต้องการนั้น ควรจัดเสริมให้ กับครูที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี และสูงกว่า 40 ปี ส่วนครู วย 30 – 40 ปีมีอยู่จริงมากแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องจัดให้ สำหรับวิธีการจัดนั้นอาจให้อาจารย์ใหญ่หรือครูใหญ่ กำชับให้ครูการงานดังกล่าว สร้างแบบติดตามการนำไป ใช้ของนักเรียนในบทเรียนที่สอดคล้องกันให้ครบทุก บทเรียน

Table 1 Frequency distribution of work-related teachers in each age group according to their perceived competence level.

Competence	Item	Age below 30 years				Age 30 - 40 years				Age above 40 years				χ^2
		Competence level				Competence level				Competence level				
		Category	H*	M*	L*	U	H	M	L	U	H	M	L	
To follow up knowledge application of students in day-to-day life and other occasions	a**	26	10	2	-	64	17	3	-	18	6	2	-	1.462**
	b**	6	23	6	3	36	33	16	-	8	13	5	-	17.276**

* H = High; M = Morderate; L = low; U = Unnecessary

**a = Desirable competence; b = Actual competence.

5. ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับสมรรถวิสัย เฉพาะครูงานบ้านระดับที่ควรมีและระดับที่มี อยู่จริง

ผลการวิเคราะห์โดยใช้ค่า χ^2 เป็นตัวบ่งชี้ระดับ ความเชื่อมั่นที่ .05 และ .01 ใน Table 2 ข้างล่าง

ปรากฏว่าอายุมีความสัมพันธ์กับสมรรถวิสัยที่ครูประ- เเมินตนเองในการสอนงานบ้าน 4 งาน ได้แก่ 1) งาน ทำความสะอาดบ้าน 2) งานเลี้ยงเด็ก 3) งานอาหาร และ 4) งานเสื้อผ้า รายละเอียดดังต่อไปนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับสมรรถวิสัยที่ครู

Table 2 Frequency distribution of housekeeping-work teachers in each age group according to their perceived level of specialized competence.

Competence	Item	Category	Age below 30 years				Age 30 - 40 years				Age above 40 years				χ^2
			Competence level				Competence level				Competence level				
			H*	M*	L*	U*	H	M	L	U	H	M	L	U	
House keeping work															
1. To use work sheet	a**		24	13	1	-	65	13	4	-	19	8	-	-	6.858
	b**		4	20	14	-	34	36	11	1	9	16	2	-	19.624**
2. To assess level of learning primarily from principles of task allocation rather than work outcome	a		19	14	5	-	47	29	6	1	30	5	1	-	6.413
	b		9	17	12	-	29	46	7	2	14	10	2	-	17.731**
Child-care work															
1. To institute games for physical, psychological, and social development of children in various age groups	a		27	11	-	-	59	23	3	-	14	12	1	-	4.522
	b		2	22	14	-	20	38	26	-	2	21	3	-	15.279**
2. To use of skill - promoting games with children	a*		24	13	-	-	59	22	3	-	11	14	-	-	9.413*
	b		4	24	9	-	12	51	19	-	2	17	5	-	1.748
3. To invent modern toys	a		18	19	-	-	43	33	7	-	11	11	3	-	4.819
	b		-	15	20	2	11	40	29	2	1	17	5	1	14.053*
Work involving food															
1. To conduct price ourveying for food ingredients and kitchen utensils regularly	a		17	17	-	3	54	25	4	1	18	9	-	-	12.123*
	b		6	15	13	3	28	36	19	2	10	13	3	-	10.916*
2. To emphasize strick quantity measurement of food ingredients and additives in teaching	a		15	16	3	2	45	32	6	1	15	10	-	2	6.195
	b		6	14	11	5	14	47	21	3	7	16	1	2	12.345*
3. To prepare family expenditure budget for food.	a		18	12	4	1	58	21	3	-	19	7	1	-	8.173
	b		7	17	9	2	31	43	9	-	16	7	3	-	19.705**
4. To select sanetary food additives properly.	a		20	16	-	1	66	11	5	1	21	2	2	2	21.922**
	b		13	14	7	3	43	29	11	1	15	5	4	2	8.383
Clothing and Tailoring work															
1. To conduct tasts for verification of type and characteristics of textiles	a		12	16	4	3	34	38	6	3	8	15	2	-	4.586
	b		2	10	15	8	13	33	30	5	3	11	10	-	13.636*
2. To be knowledge able of clothing decoration.	a		12	16	5	2	28	39	11	2	9	13	2	-	2.445
	b		1	8	20	6	7	29	40	4	4	9	11	-	12.114*
3. To use other materials for clothing business.	a		13	17	3	2	39	34	6	1	18	5	2	1	8.579
	b		3	16	12	4	10	42	26	2	11	6	7	1	20.538**
4. To design attractive seam sewing patterns	a		12	14	7	2	35	31	14	2	10	11	4	1	1.523
	b		1	9	16	9	8	28	40	6	3	11	10	1	12.397*
5. To tailor carefully and neatly.	a		22	12	-	1	50	24	6	2	19	6	-	1	5.701
	b		2	23	8	2	12	40	27	3	10	8	7	-	16.335**

* H = high ; M = Moderate ; L = Low, U = Unnesscessary.

** a = Desirable competence ; b = Actual competence.

ประเมินตนเอง ในการสอนงานทำความสะอาดบ้าน ทั้งระดับที่ควรมีกับระดับที่มีอยู่จริง พบว่า อายุของครู คหกรรมศาสตร์ในแต่ละช่วง มีความสัมพันธ์กับการ ประเมินตนเองของครูที่มีต่อระดับของสมรรถวิสัยที่มี อยู่จริง 2 ข้อ คือ 1) ใ้ไปงาน และ 2) ประเมินผล การเรียน โดยเน้นหลักการทำงานมากกว่าผลงาน Table 2 ชี้ให้เห็นว่า ครูอายุต่ำกว่า 30 ปี ประเมินตนเอง ว่ามีสมรรถวิสัยใน 2 ข้อดังกล่าวอยู่จริง ในระดับ ปานกลางก่อนไปทางน้อย ส่วนครูที่อายุ 30 – 40 ปี และ 40 ปี ประเมินตนเองว่ามีสมรรถวิสัยอยู่จริง ใน ระดับปานกลางก่อนไปทางมาก

ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับสมรรถวิสัยที่ครู ประเมินตนเองในการสอนงานเลี้ยงเด็กทั้งระดับที่ควรมี กับระดับที่มีอยู่จริง พบว่า อายุของครูคหกรรมศาสตร์ ในแต่ละช่วง มีความสัมพันธ์กับการประเมินตนเอง ของครู ที่มีต่อระดับของสมรรถวิสัยที่มีอยู่จริง 2 ข้อ คือ 1) สร้างเกมที่พัฒนาทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมของเด็กวัยต่าง ๆ 2) นำเกมที่เสริมทักษะ มาใช้กับเด็ก และ 3) ประดิษฐ์ของเล่นเด็กแบบใหม่

Table 2 แสดงให้เห็นว่า ครูอายุต่ำกว่า 30 ปี และ 30 – 40 ปี ประเมินตนเองว่า ตนมีสมรรถวิสัย อยู่จริงในเรื่อง “ สร้างเกมที่พัฒนาทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมของเด็กวัยต่าง ๆ ” และเรื่อง “ ประดิษฐ์ของเล่นเด็กแบบใหม่ ” ในระดับปานกลาง ก่อนข้างน้อย ในขณะที่ครูอายุ 40 ปีขึ้นไป ประเมินตน เองว่า ตนมีสมรรถวิสัยอยู่จริงเรื่องนี้ในระดับปานกลาง สำหรับสมรรถวิสัยในเรื่อง “ นำเกมที่เสริมทักษะมา ใช้กับเด็ก ” นั้น ครูอายุต่ำกว่า 30 ปี และ 30 – 40 ปี ประเมินตนเองว่าควรมีสมรรถวิสัยในระดับมาก แต่ครู อายุ 40 ปีขึ้นไป ประเมินตนเองว่าควรมีสมรรถวิสัย ในระดับปานกลาง

ความสัมพันธ์ระหว่าง อายุกับสมรรถวิสัยที่ครู ประเมินตนเองในการสอนงานอาหารทั้งระดับที่ควรมี

และระดับที่มีอยู่จริง พบว่าอายุครูคหกรรมศาสตร์ใน แต่ละช่วงมีความสัมพันธ์กับการประเมินตนเองของครู ที่มีต่อระดับของสมรรถวิสัยที่ตนควรมีเพียง 2 ข้อคือ 1) สํารวจราคาอาหาร เครื่องใช้ในครัวอย่างสม่ำเสมอ และ 2) จัดงบประมาณรายจ่ายอาหารของครอบครัว นอกจากนั้น อายุของครูคหกรรมศาสตร์ในแต่ละช่วง ยังมีความสัมพันธ์กับการประเมินตนเองของครูที่มีต่อ ระดับของสมรรถวิสัยที่มีอยู่จริง 3 ข้อคือ 1) สํารวจ ราคาอาหารเครื่องใช้ในครัวอย่างสม่ำเสมอ 2) สอนโดย เน้นการชั่งตวงเครื่องปรุงตามตำรับ และ 3) เลือก ซื้อสารปรุงแต่งอาหารที่ถูกสุขลักษณะดังรายละเอียด ต่อไปนี้

Table 2 แสดงให้เห็นว่าในสมรรถวิสัยข้อที่ว่า “ สํารวจราคาอาหารและเครื่องใช้ในครัวอย่างสม่ำเสมอ ” ครูที่อายุต่ำกว่า 30 ปี ประเมินตนเองว่า ควรมี สมรรถวิสัยในระดับปานกลางและระดับมากเท่ากัน แต่ครูที่อายุ 30 – 40 ปี และ 40 ปีขึ้นไป ประเมินตน เองว่าควรมีสมรรถวิสัยในระดับมากและสมรรถวิสัย ข้อที่ว่า “ เลือกซื้อสารปรุงแต่งอาหารที่ถูกสุขลักษณะ ” ครูคหกรรมศาสตร์อายุต่ำกว่า 30 ปี และ 30 – 40 ปี ประเมินตนเองว่า ควรมีสมรรถวิสัยในระดับมากก่อน ไปทางปานกลาง แต่ครูที่อายุ 40 ปีขึ้นไป ประเมินตน เองว่า ควรมีสมรรถวิสัยในระดับมาก สำหรับสมรรถ วิสัยเรื่อง “ สํารวจราคาอาหารและเครื่องใช้ในครัว อย่างสม่ำเสมอ ” ยังพบอีกว่า ครูที่อายุต่ำกว่า 30 ปี ประเมินตนเองว่า มีสมรรถวิสัยอยู่จริงในระดับปาน กลาง แต่ครูที่อายุระหว่าง 30 – 40 ปี และ 40 ปีขึ้นไป ประเมินตนเองว่ามีสมรรถวิสัยอยู่จริงในระดับปานกลาง ก่อนไปทางมาก สำหรับสมรรถวิสัยข้อที่ว่า “ สอนโดย เน้นการชั่งตวงเครื่องปรุงตามตำรับอย่างเคร่งครัด ” นั้น ครูคหกรรมศาสตร์ที่อายุต่ำกว่า 30 ปี และ 30 – 40 ปี ประเมินตนเองว่ามีสมรรถวิสัยอยู่จริง ในระดับปาน กลางก่อนไปทางน้อย ส่วนครูที่อายุ 40 ปีขึ้นไป ประ

เมินตนเองว่ามีสมรรถวิสัยอยู่จริง ในระดับปานกลาง ก่อนไปทางมาก ส่วนในสมรรถวิสัยข้อที่ว่า “ จัดบประมาณรายจ่ายอาหารของครอบครัว ” นั้น ครูคหกรรมศาสตร์อายุต่ำกว่า 30 ปี และ 30 – 40 ปี ประเมินตนเองว่ามีสมรรถวิสัยอยู่จริงในระดับปานกลาง ในขณะที่ครูคหกรรมศาสตร์อายุ 40 ปีขึ้นไปประเมินตนเองว่ามีสมรรถวิสัยอยู่จริงในระดับมาก

ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับสมรรถวิสัยที่ครูประเมินตนเองในการสอนงานเสื้อผ้า ทั้งระดับที่ควรมีและระดับที่มีอยู่จริง พบว่า อายุของครูคหกรรมศาสตร์ในแต่ละช่วง มีความสัมพันธ์กับการประเมินตนเองของครูที่มีต่อระดับของสมรรถวิสัยที่มีอยู่จริง 5 ข้อคือ 1) ทำการทดลองหาชนิดและคุณสมบัติพิเศษต่าง ๆ ของเส้นใย 2) มีความรู้เรื่องธุรกิจเสื้อผ้า 3) ใช้วัสดุมาตกแต่งเสื้อผ้าให้สวยงาม 4) ออกแบบตัดเย็บตะเข็บแปลก ๆ และ 5) ตัดเย็บเสื้อผ้าด้วยความละเอียดประณีต ดังรายละเอียดต่อไปนี้

Table 2 แสดงให้เห็นว่า ครูที่อายุต่ำกว่า 30 ปี ประเมินตนเองว่ามีสมรรถวิสัยอยู่จริงในเรื่อง “ ทำการทดลองหาชนิดและคุณสมบัติพิเศษต่าง ๆ ของเส้นใย ” และ “ มีความรู้เรื่องธุรกิจเสื้อผ้า ” ในระดับน้อย ในขณะที่ครูอายุ 30 – 40 ปี และ 40 ปีขึ้นไป ประเมินตนเองว่ามีสมรรถวิสัยใน 2 เรื่องดังกล่าวในระดับปานกลาง สำหรับสมรรถวิสัยในเรื่อง “ ใช้วัสดุมาตกแต่งเสื้อผ้าให้สวยงาม ” และ “ ตัดเย็บเสื้อผ้าด้วยความละเอียดประณีต ” ครูคหกรรมศาสตร์อายุต่ำกว่า 30 ปี และ 30 – 40 ปี ประเมินตนเองว่ามีสมรรถวิสัยอยู่จริงในระดับปานกลาง แต่ครูอายุ 40 ปีขึ้นไป ประเมินตนเองว่ามีสมรรถวิสัยดังกล่าวอยู่จริงในระดับมาก ส่วนสมรรถวิสัยเรื่อง “ ออกแบบตัดเย็บตะเข็บแปลก ๆ ” นั้น ครูคหกรรมศาสตร์อายุต่ำกว่า 30 ปี ประเมินตนเองว่า มีสมรรถวิสัยอยู่จริงในระดับน้อย

ในขณะที่ครูอายุ 30 – 40 ปี และ 40 ปีขึ้นไป ประเมินตนเองว่า มีสมรรถวิสัยเรื่องนี้อยู่จริงในระดับปานกลาง

จะเห็นว่าสมรรถวิสัยที่ว่า “ สร้างเกมที่พัฒนาทางด้านร่างกายจิตใจอารมณ์และสังคมของเด็กวัยต่าง ๆ ” และ “ สอนโดยเน้นการชั่งตวงเครื่องปรุงตามตำรับอย่างเคร่งครัด ” จะต้องพัฒนาให้กับครูวัย 30 – 40 ปี เป็นอย่างมาก และแม้ครูวัยต่ำกว่า 30 ปี และสูงกว่า 40 ปี ที่พัฒนาสมรรถวิสัยไปแล้วในระดับปานกลาง หากได้รับการพัฒนาเพิ่มขึ้นอีกย่อมจะทำให้ครูเหล่านี้มีสมรรถวิสัยด้านนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

6. ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับสมรรถวิสัย เฉพาะครูงานประดิษฐ์ระดับที่ควรมีและระดับที่มีอยู่จริง

ผลจากการวิเคราะห์โดยใช้ค่า χ^2 เป็นตัวบ่งชี้ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ .05 และ .01 ดังแสดงไว้ใน Table 3 ข้างล่าง ปรากฏว่า อายุมีความสัมพันธ์กับสมรรถวิสัยที่ครูประเมินตนเอง ว่าตนควรมีในการสอนงานประดิษฐ์อยู่ 6 เรื่อง คือ 1) ศึกษาหาความรู้ถึงศิลปขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชน 2) ชอบเยี่ยมชมงานแสดงทางศิลปะ 3) ติดตามวิวัฒนาการทางศิลปะ 4) ชื่นชมสิ่งแปลกใหม่ที่นักเรียนคิดประดิษฐ์ขึ้นเอง 5) ปล่อยให้เด็กได้ออกแบบสิ่งประดิษฐ์เอง และ 6) ใช้เสื่อผ้ามีแบบมากกว่าเสื่อผ้าธรรมดา นอกจากนั้นยังพบว่า อายุครูมีความสัมพันธ์กับสมรรถวิสัยที่ครูประเมินตนเองว่าตนมีอยู่จริง ในการสอนงานประดิษฐ์อยู่ 4 เรื่อง คือ 1) ชื่นชมสิ่งแปลกใหม่ที่นักเรียนคิดประดิษฐ์ขึ้นเอง 2) ชอบคิดชอบประดิษฐ์สิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ที่เหมาะกับหน้าที่ไว้สอน 3) ใช้เสื่อผ้ามีแบบมากกว่าเสื่อผ้าธรรมดา และ 4) สะสมเศษวัสดุ ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

Table 3 Frequency distribution of craftsmanship teachers in each age agroup according to their perceived level of specialized competence.

Competence	Item	category	Age below 30 years				Age 30 - 40 years				Age above 40 years				X ²
			Competence level				Competence level				Competence level				
			H*	M*	L*	U*	H	M	L	U	H	M	L	U	
1. To acquire knowledge about arts, culture, customs and traditions of the community	A		17	15	3	-	59	17	4	-	20	6	-	1	13.526*
	B		5	25	4	1	21	47	13	-	10	11	4	1	8.753
2. To be fond of visiting art shows and exhibitions	A		15	17	3	-	56	24	1	-	20	7	-	-	12.047**
	B		7	13	15	-	19	44	19	-	9	12	5	-	7.090
3. To keep track of developments and evaluation in arts	A		12	20	3	-	55	24	2	-	18	8	1	-	12.629**
	B		5	15	14	1	11	51	20	-	7	14	5	-	10.028
4. To appreciate innovative craftworks of students	A		22	12	1	-	71	9	1	-	22	3	1	-	10.972**
	B		14	17	4	-	44	34	4	-	20	4	1	-	10.595**
5. To be fond of putting out appropriate innovative craftwork of students	A		18	12	5	-	54	23	2	1	16	10	-	-	10.830
	B		4	26	4	1	28	39	15	-	9	12	4	-	12.137**
6. To allow students to be on their own in designing craftwork	A		25	10	-	-	73	7	1	-	19	6	1	-	9.902*
	B		18	13	4	-	45	35	2	-	17	7	1	-	5.955
7. To prefer using properly designed clothing to plain clothing	A		11	18	2	5	30	45	7	-	10	15	1	-	16.281**
	B		3	17	12	4	6	56	19	1	5	12	8	-	15.043**
8. To accumulate potentially useful scrap materials	A		19	14	-	2	63	18	1	-	19	6	-	-	11.772
	B		8	17	7	3	31	45	7	-	14	8	2	-	18.767**

* H = high ; M = Moderate ; L = low ; U = unnecessary

** a = Desirable competence ; b = Actual competence

ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับสมรรถวิสัยที่ครูประเมินตนเองว่า ตนควรมีในการสอนงานประดิษฐ์พบว่า อายุครุคหกรรมศาสตร์ในแต่ละช่วงมีความสัมพันธ์กับการประเมินตนเองของครูที่มีต่อระดับของสมรรถวิสัยที่ควรมี ในเรื่อง “ ศึกษาหาความรู้ถึงศิลปะ ขนบธรรมเนียม ประเพณีของชุมชน ” “ ชื่นชมสิ่งแปลกใหม่ที่นักเรียนคิดประดิษฐ์ขึ้นเอง ” และ “ ปลอ่ยให้เด็กได้ออกแบบสิ่งประดิษฐ์เอง Table 3 ซึ่งให้เห็นว่าครูอายุต่ำกว่า 30 ปี ประเมินตนเองว่าตนควรมีสมรรถ

วิสัยใน 3 เรื่องดังกล่าว อยู่ในระดับมากก่อนไปทางปานกลาง แต่ครูอายุ 30 – 40 ปี และ 40 ปีขึ้นไป ประเมินตนเองว่าตนควรมีสมรรถวิสัยในเรื่องทั้ง 3 ดังกล่าวในระดับมาก สมรรถวิสัยเรื่องอื่น ได้แก่ “ ชอบเยี่ยมชมงานแสดงทางศิลปะ ” และ “ ติดตามวิวัฒนาการทางศิลปะ ” ครูอายุต่ำกว่า 30 ปี ประเมินตนเองว่าตนควรมีสมรรถวิสัยใน 2 เรื่องนี้ ในระดับปานกลาง ในขณะที่ครูอายุ 30 – 40 ปี และ 40 ปีขึ้นไป ประเมินตนเองว่าตนควรมีสมรรถวิสัยเหล่านี้อยู่ในระดับมาก

สำหรับสมรรถวิสัย เรื่อง “ ไข่เสื่อผ้ามีแบบมากกว่าเสื่อผ้าธรรมดา ” นั้น ครูอายุต่ำกว่า 30 ปี และสูงกว่า 40 ปี ประเมินตนเองว่า ตนควรมีสมรรถวิสัยอยู่ในระดับปานกลาง แต่ครูอายุระหว่าง 30 – 40 ปี ประเมินตนเองว่า ควรมีสมรรถวิสัยเรื่องนี้อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างไปทางมาก

Table 3 ยังบอกให้ทราบว่าครูอายุต่ำกว่า 30 ปี ประเมินตนเองว่ามีสมรรถวิสัยอยู่จริงในระดับปานกลาง เรื่อง “ ชิ้นชมสิ่งแปลกใหม่ที่นักเรียนประดิษฐ์ขึ้นเอง ” แต่ครูอายุ 30 – 40 ปี และ 40 ปีขึ้นไป ประเมินตนเองว่ามีสมรรถวิสัยในเรื่องนี้อยู่จริง ในระดับมาก นอกจากนี้ครูอายุต่ำกว่า 30 ปี และสูงกว่า 40 ปี ประเมินตนเองว่า ตนมีสมรรถวิสัยอยู่จริงในเรื่อง “ ซอบคิดประดิษฐ์สิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ที่เหมาะกับเด็กไว้สอน ” ในระดับปานกลาง แต่ครูอายุ 30 – 40 ปี ประเมินตนเองว่าตนมีสมรรถวิสัยอยู่จริง ในระดับปานกลาง ค่อนข้างไปทางมาก สำหรับสมรรถวิสัย เรื่อง “ ไข่เสื่อผ้ามีแบบมากกว่าเสื่อผ้าธรรมดา ” ครูคหกรรมศาสตร์อายุต่ำกว่า 30 ปี และสูงกว่า 40 ปี ประเมินตนเองว่ามีสมรรถวิสัยอยู่จริง ในระดับปานกลาง ในขณะที่ครูอายุ 30 – 40 ปี ประเมินตนเองว่า มีสมรรถวิสัยอยู่จริง ในระดับปานกลางค่อนข้างไปทางมาก ส่วนสมรรถวิสัยเรื่อง “ สะสมเศษวัสดุ ” ครูอายุต่ำกว่า 30 ปี และสูงกว่า 40 ปี ประเมินตนเองว่ามีสมรรถวิสัยอยู่จริงในระดับมาก แต่ครูอายุ 30 – 40 ปี ประเมินตนเองว่า มีสมรรถวิสัยอยู่จริง ในระดับปานกลาง

สรุปและเสนอแนะ

ครูคหกรรมศาสตร์ส่วนใหญ่เป็นหญิง อายุ 30 – 40 ปี จบอนุปริญญาและปริญญาตรีที่ทั้งวิชาเอกและโท ไม่ใช่คหกรรมศาสตร์ ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมในการสอนงานบ้านและงานประดิษฐ์มาเลย และเป็นครู

มานานถึง 5 ปี แม้ว่าจะทำการสอนโดยใช้สื่อเอกสาร เช่น รายละเอียดของหลักสูตร แผนการสอน คู่มือครู หนังสือเรียน สื่อการเรียนการสอน และกระบวนการเรียนการสอน ตลอดจนการประเมินผลที่กระทรวง-ศึกษาธิการจัดทำให้ถึง 10 ปีแล้วก็ตาม ก็ยังประเมินตนเองว่ามีสมรรถวิสัยที่ควรมีมากกว่าสมรรถวิสัยที่มีอยู่จริง แสดงว่าสื่อเอกสารต่าง ๆ ที่จัดทำให้นั้นช่วยให้ครูมีสมรรถวิสัยในการสอนได้ไม่เต็มที่ และครูเองก็ยอมรับว่าตนมีสมรรถวิสัยน้อยไป นอกจากนี้ยังทราบอีกว่าบางสมรรถวิสัย ครูต้องการเพิ่มมาก เช่น 1) อธิบายโดยใช้ภาพประกอบ 2) อภิปรายร่วมกับนักเรียนโดยแบ่งเป็นกลุ่มย่อย 3) ฝึกทำงานในห้องปฏิบัติการ 4) ริเริ่มสร้างสรรค์งานออกแบบเสื่อผ้า คัดทำรับอาหาร และออกแบบสิ่งประดิษฐ์ชิ้นใหม่ 5) อุ้ม จูง และอาบน้ำเด็กอย่างถูกวิธี และ 6) ตัดเย็บเสื่อผ้าและทำงานที่ต้องใช้ฝีมือด้วยความละเอียดและประณีต นอกจากนี้ยังทราบว่า ครูอายุต่ำกว่า 40 ปี ประเมินว่าตนมีสมรรถวิสัยอยู่จริง ในระดับที่น้อยกว่าครูอายุ 40 ปีขึ้นไป เช่น 1) ประเมินผลการเรียนโดยเน้นหลักการทำงานมากกว่าผลงาน 2) จัดงบประมาณรายจ่ายอาหารของครอบครัว 3) ใช้วัสดุอื่น ๆ มาตกแต่งเสื่อผ้าให้สวยงาม และ 4) ตัดเย็บเสื่อผ้าด้วยความละเอียดประณีต

ข้อค้นพบดังกล่าวอาจให้ข้อเสนอแนะได้ว่า ควรจัดให้ครูได้พัฒนาสมรรถวิสัยด้านที่ตนคิดว่ามีอยู่แล้วน้อยกว่าที่ควรจะมี จะโดยจัดฝึกอบรมปฏิบัติการหรือผลิตเอกสารทั้งเนื้อหาวิชางานบ้าน และงานประดิษฐ์ที่แสดงขั้นตอนการปฏิบัติงานอย่างละเอียดพอที่ครูจะศึกษาด้วยตนเองถึงขั้นทดลองปฏิบัติเองได้ก็จะช่วยแก้ปัญหาค่าเรียนการสอนของครูไปได้มาก อันจะมีผลให้พัฒนาการเรียนการสอนสู่เป้าหมายของหลักสูตรได้ในที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- กมล สุขประเสริฐ และคณะ. 2523. *การศึกษาศมรรถ
วิสัยของครูประถมศึกษาที่ต้องการ* กรุงเทพฯ :
กรมการฝึกหัดครู
- กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. 2520. *หลักสูตร
ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521*. กรุงเทพฯ.
- เรืองอุไร ศรีนิลทา และ เพ็ญโฉม ชุมพล. 2531. *การ
สำรวจสมรรถวิสัยของครูคหกรรมศาสตร์ระดับ
ประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ* กรุง-
เทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Home Economics Teacher Educators*. 1978. Com-
petencies for Home Economics Teachers :
The Iowa State University Press. New-
York.
- Valerie M. Chamberlain and Joan M. Kelly.
1981. *Creative Home Economics Instruc-
tion* : Webster Division, McGraw-Hill,
Inc. New York.